



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a unor prevederi din art. 401 alin. (1) din Codul contravențional
*(competența Centrului Național Anticorupție la examinarea cauzelor
contravenționale)*

(Sesizarea nr. 99g/2017)

CHIȘINĂU

20 februarie 2018

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ART. 401 ALIN. (1) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dl Aurel BĂIEȘU, *președinte de ședință*,
Dl Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
Dl Victor POPA,
Dl Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 7 iulie 2017
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „[...] 313 [...] se examinează de Centrul Național Anticorupție” din alineatul (1) al articolului 401 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, ridicată de către judecătorul Alexandru Negru, în dosarul nr. 4-729/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 7 iulie 2017, de către judecătorul Alexandru Negru din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

3. Autorul excepției de neconstituționalitate a pretins, în esență, că prevederile contestate, potrivit cărora Centrul Național Anticorupție are competența de a examina contravenția prevăzută la articolul 313 [*Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*] din Codul contravențional, încalcă articolele 20, 21, 54, 114, 115 alin. (1), (2) și (4) și 117 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 27 iulie 2017 sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a prejudica fondul cauzei.

5. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Centrului Național Anticorupție și a Curții Supreme de Justiție.

6. În ședința plenară publică a Curții, sesizarea a fost susținută de judecătorul Alexandru Negru, autorul excepției de neconstituționalitate.

7. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, Secretar de Stat al Ministerului Justiției.

A. Circumstanțele litigiului principal

8. La 24 iunie 2017, un agent constatator din cadrul Centrului Național Anticorupție a întocmit în privința lui V. Guțuțui un proces-verbal cu privire la contravenția prevăzută de articolul 313 [*Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*] din Codul contravențional.

9. La aceeași dată, prin decizia directorului adjunct al Centrului Național Anticorupție, lui V. Guțuțui i s-a aplicat în baza articolului 313 din Codul contravențional sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 100 de unități convenționale [ceea ce constituie 5000 lei], acesta fiind informat cu privire la dreptul de a o contesta în condițiile art. 448 din același cod.

10. Totodată, prin aceeași decizie, directorul adjunct al Centrului Național Anticorupție a dispus remiterea procesului-verbal cu privire la contravenție spre examinare Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, menționând că „sancțiunea art. 313 din Codul contravențional prevede și privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de 3 luni până la un an, iar în conformitate cu art. 395 alin. (1) pct. 1) lit. c), această sancțiune poate fi aplicată doar de instanța de judecată.”

11. La 3 iulie 2017, judecătorul Alexandru Negru din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „[...] 313 [...] se examinează de Centrul Național Anticorupție” din articolul 401 alineatul (1) din Codul contravențional și a transmis sesizarea în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ART. 401 ALIN. (1) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 115
Instanțele judecătorești

„[...]”

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

13. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (republicat în M.O., 2017, nr.78-84, art. 100) sunt următoarele:

Articolul 35
Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate.
Privarea de dreptul de a deține anumite funcții

„[...]”

(3) Privarea de dreptul de a desfășura anumită activitate sau privarea de dreptul de a deține anumite funcții **poate fi aplicată de instanța de judecată** pentru un termen de la 3 luni la un an. Această sancțiune se aplică în cazurile în care, ținând cont de caracterul contravențiilor comise de persoana vinovată, legea declară ca fiind inadmisibilă desfășurarea unei anumite activități sau deținerea unei anumite funcții de către aceasta.”

Articolul 313
Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu

„Săvârșirea unei acțiuni care depășește în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii,

se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale **cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen** de la 3 luni la un an.”

Articolul 393
Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale

„(1) Sunt competente să soluționeze cauzele contravenționale:

- a) instanța de judecată;
- b) procurorul;
- c) comisia administrativă;
- d) agentul constatator (organele de specialitate specificate la art.400-423/10).

[...]”

Articolul 395
Competența instanței de judecată

„(1) Instanța judecătorească:

1) toate cazurile cu privire la contravenții, cu excepția celor atribuite de prezentul cod competenței unor alte organe, precum și:

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ART. 401 ALIN. (1) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

[...]

c) cauzele contravenționale în care agentul constatat, procurorul propun aplicarea unei sancțiuni dintre cele care urmează:

- **privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate;**

- **privarea de dreptul de a deține anumite funcții;**

[...]”

Articolul 401
Centrul Național Anticorupție

„(1) Contravențiile prevăzute la art. 264, 312, **313**, 313/1, 313/3, 314, 314/1, 315, 316 și 350/2 **se examinează de Centrul Național Anticorupție**. Contravențiile prevăzute la art. 291/2-291/9 se examinează de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor al Centrului Național Anticorupție.

(2) Sunt în drept să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni directorul, directorii adjuncți ai Centrului Național Anticorupție, șefii subdiviziunilor teritoriale ale acestuia și adjuncții lor, precum și șeful și șeful adjunct al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor al Centrului Național Anticorupție, iar în cazul contravențiilor prevăzute la art. 291/2-291/9 – doar șeful și șeful adjunct al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.”

Articolul 452
Judecarea cauzei contravenționale

„(1) Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

[...]”

Articolul 458
Problemele ce urmează a fi rezolvate
la adoptarea hotărârii contravenționale

„(1) Examinând cauza contravențională, instanța de judecată este obligată să determine:

- a) caracterul veridic al contravenției imputate;
- b) existența cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei;
- c) vinovăția persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional;
- d) existența circumstanțelor atenuante și/sau agravante;
- e) necesitatea sancționării și, după caz, caracterul sancțiunii contravenționale;
- f) alte aspecte importante pentru soluționarea justă a cauzei.

[...]”

Articolul 460
Deliberarea instanței de judecată

„(1) Instanța de judecată hotărăște asupra cauzei contravenționale în camera de deliberare, pronunțându-se prin hotărâre asupra aspectelor faptic și juridic ale cauzei.

[...]”

14. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

[...]”

ÎN DREPT

15. Din conținutul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta vizează, în esență, limitele de competență la examinarea contravenției prevăzute de articolul 313 din Codul contravențional, care stabilește răspunderea pentru exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

16. Astfel, excepția se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională conexe, precum principiul legalității și al certitudinii juridice și plenitudinea de jurisdicție a instanței de judecată.

A. ADMISIBILITATEA

17. Prin decizia sa din 27 iulie 2017, Curtea a verificat întrunirea următoarelor condiții de admisibilitate:

(1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, ține de competența Curții Constituționale.

(2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu

19. Fiind ridicată de către judecătorul Alexandru Negru din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, pe rolul căreia se află cauza, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost stabilit prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

(3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei

20. Curtea reține că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

21. Curtea observă că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[...] 313 [...] se examinează de Centrul Național Anticorupție” din alineatul (1) al articolului 401 din Codul contravențional.

22. Curtea acceptă argumentele autorului, potrivit cărora prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice, care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea cauzei.

(4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate

23. Curtea subliniază că prevederile contestate nu au constituit obiect al controlului constituționalității.

24. Prin urmare, Curtea apreciază că excepția de neconstituționalitate nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un alt temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

25. Curtea observă că, deși autorul excepției de neconstituționalitate a invocat contrarietatea prevederilor contestate cu dispozițiile constituționale cuprinse la articolele 20, 21, 54, 114, 115 alin. (1), (2) și (4), 117, din argumentele prezentate în sesizare rezultă însă că acesta pretinde doar încălcarea art. 20 și 115 alin. (4) din Constituție.

26. Curtea reține că principiul legalității și al certitudinii juridice, consfințit prin dispozițiile art. 1 alin.(3) din Constituție, comportă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu, care stau la baza oricăror reglementări, astfel este necesar să se opereze cu prevederile acestui articol la examinarea prezentei excepții de neconstituționalitate.

27. Prin urmare, pentru a elucida aspectele abordate în excepția de neconstituționalitate, Curtea va opera cu prevederile articolelor 1 alin. (3), 20 și 115 alin. (4) din Constituție, precum și prin raportare la jurisprudența sa și a Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – *Curtea Europeană*).

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 1 ALIN. (3), 20 ȘI 115 ALIN. (4) DIN CONSTITUȚIE

28. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate încalcă articolul 20 din Constituție, potrivit căruia:

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ART. 401 ALIN. (1) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

29. Totodată, autorul consideră că prevederile contestate sunt contrare articolului 115 alin. (4) din Constituție, care stabilește:

„[...]”

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

30. De asemenea, Curtea va examina norma contestată și prin prisma articolului 1 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia:

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

1. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

31. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat că prevederile contestate de la art. 401 alin. (1) din Codul contravențional sunt formulate într-o manieră ambiguă și nu corespund condițiilor de calitate a legii, deoarece acestea atribuie Centrului Național Anticorupție competența să examineze contravenția prevăzută de art. 313, însă sancțiunea acestei contravenții cuprinde și „privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura o anumită activitate”, care poate fi aplicată, potrivit art. 395 alin. (1) lit. c), exclusiv de către instanța de judecată.

32. Totodată, autorul excepției susține că prevederile legale contestate restrâng competența instanței de judecată la examinarea cauzelor contravenționale. Or, în această ipoteză, instanța de judecată este ținută de decizia agentului constatatator prin care persoana a fost deja recunoscută vinovată și în privința căreia a fost aplicată sancțiunea sub formă de amendă, iar instanței de judecată nu-i rămâne decât să aplice automat sancțiunea privării de dreptul de a deține anumite funcții, fără a avea posibilitatea de a examina cauza contravențională în fond, pentru asigurarea unui proces echitabil.

2. Argumentele autorităților

33. Potrivit opiniei scrise a Parlamentului, aspectele abordate în sesizare țin de interpretarea și aplicarea legii, nu de neconstituționalitatea ei, prevederile contestate fiind în concordanță cu dispozițiile constituționale invocate.

34. În opinia Parlamentului, din interpretarea coroborată a textelor de lege care fac referire la competența de examinare a cauzelor contravenționale pentru care sancțiunea complementară prevăzută de lege este privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a

desfășura o anumită activitate, rezultă că atribuțiile Centrului Național Anticorupție se rezumă doar la constatarea contravențiilor și remiterea cauzei spre examinare instanței de judecată, fără aprecierea fondului.

35. Președintele Republicii Moldova, în opinia prezentată, menționează că, în cazul examinării contravenției prevăzute de art. 313 din Codul contravențional, Centrul Național Anticorupție are dreptul să aplice contravenientului atât sancțiunea sub formă de amendă, cât și cea de privare de dreptul de a deține o anumită funcție, deoarece dispozițiile art. 401 din același cod stabilesc în mod expres competența acestei autorități de a examina aceste cauze contravenționale și de a aplica sancțiuni. În cazul când agentul constatat propune instanței de judecată să aplice suplimentar sancțiunea privarea de dreptul de a deține o funcție, care deși nu este prevăzută ca pedeapsă, dar în perceperea acestuia se cere a fi aplicată, instanța de judecată urmează să aplice sancțiunea menționată, fără examinarea fondului, întrucât deciziile autorităților administrative prin care au fost aplicate sancțiuni contravenționale și care nu au fost contestate de contravenient au autoritate absolută.

36. În opinia sa, Guvernul de asemenea susține că problema abordată în sesizare derivă din interpretarea și aplicarea eronată a normelor Codului contravențional. Or, Centrul Național Anticorupție trebuie doar să constate contravențiile stabilite la art. 313 din Codul contravențional și să înainteze cauza contravențională în instanța de judecată.

37. Totodată, Guvernul a menționat că prevederile contestate nu limitează competența instanței de a judeca cauza, întrucât aceasta are jurisdicție deplină la examinarea în fond a contravenției prevăzute de art. 313 din Codul contravențional.

38. Potrivit opiniei scrise a Centrului Național Anticorupție, de competența sa ține doar constatarea contravențiilor de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, prevăzute de art. 313 din Codul contravențional, și remiterea cauzelor după competență în instanța de judecată pentru examinarea contravenției și aplicarea sancțiunii.

39. În opinia prezentată de Curtea Supremă de Justiție se menționează că dispozițiile legale contestate contravin standardelor impuse de art. 6 din Convenția Europeană și, prin urmare, sunt neconstituționale. Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene, instanțele de judecată trebuie să aibă competența de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante pentru litigiile aflate pe rolul lor. Astfel, atunci când instanțele de judecată sunt obligate, prin lege, să accepte constatările de fapt ale unor autorități, ele sunt private de competența de a desfășura o examinare independentă a cauzelor.

3. Aprecierii Curții

3.1. Principii generale

40. Articolul 1 alin. (3) din Constituție proclamă Republica Moldova ca un stat de drept și democratic. Curtea reiterează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică.

41. Curtea menționează că exigențele statului de drept presupun *inter alia* **asigurarea legalității și a certitudinii juridice** (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86-ea sesiune plenară, 2011, §41).

42. În acest context, Curtea reține că principiul legalității și al certitudinii juridice consfințit prin art. 1 alin.(3) din Constituție este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului. Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să edicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate.

43. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a menționat că la elaborarea unui act normativ **legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate**. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce **exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile** (HCC nr. 26 din 27 septembrie 2016, §53).

44. Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică.

45. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare nicidecum nu pot fi omise.

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

46. Examinând prevederile Codului contravențional, Curtea observă că, potrivit articolului 393, autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale sunt: a) instanța de judecată; b) procurorul; c) comisia administrativă și d) agentul constatator.

47. Curtea nu contestă dreptul autorităților administrative de a soluționa cauzele contravenționale cu stabilirea posibilității contestării deciziilor în instanța de judecată.

48. În acest sens, și Curtea Europeană a specificat că **imperativele de eficacitate și flexibilitate pot justifica intervenția prealabilă a unor organe administrative** ce nu îndeplinesc toate condițiile art. 6 din Convenția Europeană (cauza *Le Compte, Van Leuven și De Meyere v. Belgia*, 1981, §51). Ceea ce împun însă dispozițiile acestui articol convențional este ca decizia unei asemenea autorități să fie supusă controlului ulterior exercitat de un organ de plină jurisdicție, adică de o „instanță”, în sensul Convenției.

49. În același timp, Curtea reține că principiul legalității – componentă a statului de drept – îl obligă pe legislator să reglementeze în mod clar competența instanței de judecată și a organelor administrative de a examina cauzele contravenționale. În acest sens, Curtea menționează că legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului.

50. Curtea menționează că, potrivit art. 115 alin. (4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică. Astfel, și în virtutea acestei norme constituționale **legislatorului îi revine sarcina să delimiteze în mod clar atribuțiile instanțelor de judecată de competența altor autorități.**

51. În speță, Curtea constată că art. 35 alin. (3) din Codul contravențional stabilește că privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau privarea de dreptul de a deține anumite funcții poate fi aplicată de instanța de judecată pentru un termen de la 3 luni la un an, iar potrivit art. 395 alin. (1) pct. 1 lit. c) din același cod, instanța judecă cauzele contravenționale în care agentul constatat, procurorul propun aplicarea sancțiunilor privării de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau privării de dreptul de a deține anumite funcții.

52. În același timp, Curtea reține că, deși legislatorul a acordat instanței de judecată competența exclusivă de a soluționa aceste cauze, prin art. 401 alin. (1) din Codul contravențional, acesta a atribuit și Centrului Național Anticorupție competența de a examina contravenția cuprinsă la art. 313 din Codul contravențional, care prevede ca sancțiune atât aplicarea amenzii, cât și privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a desfășura o anumită activitate.

53. Curtea nu poate reține argumentele Parlamentului, Guvernului și Centrului Național Anticorupție, potrivit cărora Centrul Național Anticorupție doar constată contravenția prevăzută la art. 313 din Codul contravențional și remite dosarul instanței pentru examinare. Or, art. 401 alin. (1) din Codul contravențional **nu operează cu termenul de constatare**, ci prevede expres că Centrul Național Anticorupție **examinează** contravențiile date în competența sa, ceea ce înseamnă, potrivit art. 447/1 din același cod, că după examinarea cauzei contravenționale autoritatea competentă emite decizia asupra cauzei, care trebuie să conțină *inter alia* stabilirea vinovăției persoanei și, după caz, aplicarea sancțiunii contravenționale.

54. Mai mult, Curtea observă că, în cauza contravențională în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, agentul constatat din cadrul Centrului Național Anticorupție a aplicat sancțiunea sub formă de amendă și a remis dosarul contravențional instanței de **judecată doar pentru aplicarea în privința contravenientului a sancțiunii** „privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții”.

55. Astfel, Curtea reține că în respectiva circumstanță, în care instanța de judecată este legată de constatările de fapt ale unor autorități administrative, rolul acesteia **se reduce la o simplă formalitate de validare automată a actului de constatare și de aplicare a sancțiunii** sub forma privării de dreptul de a ocupa anumite funcții, fiind lipsită de exercitarea deplinei jurisdicții.

56. Curtea menționează că la judecarea cauzelor contravenționale, care i-au fost acordate în competența sa prin lege, instanța de judecată are atât atribuția, cât și obligația de a examina cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, cu respectarea dreptului la un proces echitabil și la apărare. Or, potrivit articolelor 452 alin. (1) și 458 alin. (1) din Codul contravențional,

instanța de judecată, judecând cauza contravențională în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu, este obligată să determine: a) caracterul veridic al contravenției imputate; b) existența cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei; c) vinovăția persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional; d) existența circumstanțelor atenuante și/sau agravante; e) necesitatea sancționării și, după caz, caracterul sancțiunii contravenționale; f) alte aspecte importante pentru soluționarea justă a cauzei.

57. Prin urmare, Curtea reține că, atât timp cât competența de examinare a contravențiilor care prevăd sancțiunea „privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a desfășura o anumită activitate” aparține instanței de judecată, legislatorul nu poate atribui în mod paralel competența de a aplica sancțiunea principală – „amenda” – unei autorități administrative, care, respectiv, urmează să constate și vinovăția persoanei, iar competența de a aplica sancțiunea complementară obligatorie – „privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a desfășura o anumită activitate” - să o atribuie instanței de judecată. În astfel de situație, competențele instanței ar fi limitate, creându-se precondiții pentru încălcarea dreptului constituțional la un proces echitabil. Or, în cauza *Chevroil vs. Franța*, Curtea Europeană a reliefat că exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Aceasta trebuie să se bucure de plenitudine de jurisdicție, atât în ceea ce privește stabilirea faptelor, cât și în ceea ce privește aplicarea dreptului. Imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

58. În aceeași speță, Curtea Europeană a menționat că instanța este aceea care trebuie să fie competentă pentru a stabili faptele, administrând probele necesare, iar apoi, pentru a alege normele juridice aplicabile, a le interpreta și a le aplica în mod concret, iar ***dacă chestiunea privind stabilirea faptelor sau interpretarea dreptului se află în competența unei autorități administrative, a cărei soluție se impune instanței, știrbește plenitudinea de jurisdicție de care aceasta trebuie să se bucure.***

59. Așadar, Curtea reține că atunci când sunt obligate, prin lege, să accepte constatările de fapt ale unor autorități administrative instanțele de judecată sunt private de competența de a desfășura o examinare independentă a litigiului cu care sunt sesizate.

60. În același context, și Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în jurisprudența sa, a susținut că, pentru ca un organ judiciar să poată fi calificat drept „*organ judiciar care are competență de fond*”, acesta **trebuie să aibă în special competența de a analiza toate problemele de fapt și de drept relevante pentru litigiul cu care este sesizat** (hotărârea Tribunalului din 15 mai 2012, *Nijs/Curtea de Conturi*, cauza T-184/11 P, §§85-86; hotărârea Tribunalului din 17 iulie 2012, *BG/Ombudsmanul European*, cauza F-54/11, §117).

61. Ținând cont de cele menționate, Curtea reține că prevederile legale nu sunt redactate cu suficientă precizie, or, legislatorul nu a delimitat în mod clar atribuțiile instanțelor de judecată de competența altor autorități

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ART. 401 ALIN. (1) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL

administrative, ceea ce contravine articolelor 1 alin. (3) și 115 alin. (4) din Constituție.

62. Adicional, Curtea a observat în Codul contravențional și alte prevederi care consacră o soluție legislativă similară, fapt pentru care va emite o Adresă Parlamentului în vederea operării modificărilor de rigoare, ținând cont de considerentele expuse.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial excepția de neconstituționalitate ridicată de către judecătorul Alexandru Negru, în dosarul nr. 4-729/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.*

2. *Se recunoaște constituțional textul „[...]313 [...]se examinează de Centrul Național Anticorupție” din alineatul (1) al articolului 401 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, în măsura în care contravenția prevăzută la articolul 313 din Codul contravențional doar se constată de agenții constatatori din cadrul Centrului Național Anticorupție și se remite spre examinare instanței de judecată competente.*

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Aurel BĂIEȘU

*Chișinău, 20 februarie 2018
HCC nr. 4
Dosarul nr. 99g/2017*